

Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Provincie Groningen 2016 - wijziging

Gedeputeerde Staten van Groningen maken bekend dat zij op 25 oktober 2022, nr. A.15, team BELNAT, dossiernummer K42040 het volgende besluit hebben genomen:

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen:

Overwegende dat met ingang van 14 april 2015 de Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Provincie Groningen 2016 van kracht is geworden;

Overwegende dat de Europese verordeningen waarop het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is gebaseerd zijn gewijzigd de voornoemde, een nieuw Programma van Eisen geldt inzake de certificering-verordening op een aantal punten is verouderd en het wenselijk is om de regeling op een aantal punten te wijzigen;

Besluiten de volgende wijziging vast te stellen:

ARTIKEL I WIJZIGINGEN

De **Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Provincie Groningen 2016** wordt als volgt gewijzigd:
A.

Artikel 1.1 (Begripsbepalingen) wordt gewijzigd als volgt:

1. De volgende begripsbepalingen worden toegevoegd:
  - andere gebruiker van landbouwgrond: gebruiker van landbouwgrond, niet zijnde een landbouwer;
  - bestaand certificaat: certificaat dat door de Stichting Certificering Subsiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer vóór 2023 is afgegeven op basis van het door Gedeputeerde Staten vastgestelde Programma van Eisen van 2019 of ouder;
  - bijdrage: monitoringsbijdrage, schapenbijdrage, toezichtsbijdrage, vaarbijdrage of voorzieningenbijdrage;
  - deelnemer: lid van een vereniging als bedoeld in artikel 3.1;
  - minister: minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
  - regiokaart: kaart en de bijbehorende onderverdeling in regio's als bedoeld in bijlage 5.2, onderdeel B, van de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB 2023 van de minister;
  - Verordening (EU) nr. 2021/2115: verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake steun voor de strategische plannen die de lidstaten in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid opstellen (strategische GLB-plannen) en die uit het Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) worden gefinancierd, en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1305/2013 en (EU) nr. 1307/2013 (pbEU 2021, L435);
  - Verordening (EU) nr. 2021/2116: verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1306/2013;
2. De volgende begripsbepalingen komen te vervallen:
  - De definitie van « normbedrag ».
  - De definitie van « Verordening (EU) nr. 640/2014 ».
  - De definitie van « Verordening (EU) nr. 809/2014 ».
3. De benaming van de definitie « certificaat » wordt vervangen door « certificaat 2023 »
4. In de definitie (nieuw) van certificaat 2023 wordt « afgegeven certificaat, waarmee wordt gewaarborgd dat een natuurbeheerder of agrarisch collectief » vervangen door « afgegeven certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, waarmee wordt gewaarborgd dat een begunstigde ».
5. In de definitie van landbouwactiviteit wordt « landbouwactiviteit als bedoeld en omschreven in de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB » vervangen door « produceren van landbouwproducten als bedoeld in bijlage I bij het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met uitzondering van visserijproducten, alsmede hakhout met korte omlooptijd, alsmede natte teelten bij wijze van paludicultuur en het in een staat houden van landbouwgrond die begrazing of teelt mogelijk maakt zonder dat daarvoor voorbereidende activiteiten nodig zijn die verder gaan dan activiteiten op basis van de gebruikelijke landbouwmethoden en -machines ».

6. De definitie van landbouwer komt als volgt te luiden: natuurlijke of rechtspersonen of groepen natuurlijke of rechtspersonen die een minimumniveau aan landbouwactiviteiten uitvoert ;
7. In de definitie van landbouwgrond wordt « landbouwareaal als bedoeld en omschreven in artikel 2, onder f, van Verordening (EU) nr. 1305/2013, plus eventuele landschapselementen of watergangen » vervangen door « grond waarop een landbouwactiviteit wordt uitgeoefend, alsmede landschapselementen op of grenzend aan die grond die ter beschikking van de landbouwer of de andere gebruiker van landbouwgrond staan ».
8. In de definitie van leefgebied wordt « waarop planten of dieren voorkomen of voor kunnen komen die bepaalde eisen stellen aan de inrichting, het beheer en het gebruik van hun omgeving » vervangen door « die een geschikte omgeving vormen of kunnen vormen voor planten of dieren ».
9. In de definitie van transactiekosten wordt « kosten als bedoeld in artikel 2, sub e van Verordening (EU) nr. 1305/2013 » vervangen door « extra kosten die verband houden met het in artikel 3.2 bedoelde project, maar niet rechtstreeks kunnen worden toegeschreven aan de uitvoering van dat project, noch vervat zijn in de kosten of gedeerde inkomsten die rechtstreeks worden gecompenseerd en die op basis van standaardkosten berekend kunnen worden ».

B.

Artikel 1.2 (Openstelling), tweede lid, wordt gewijzigd als volgt:

- a. Onder e, vervalt « voor de subsidie natuur- en landschapsbeheer ».
- b. Onder verlettering van onderdeel g tot en met h tot onderdeel f tot en met g komt onderdeel f (oud) te vervallen.

C.

Artikel 1.3 (Natuurbeheerplan), tweede lid, wordt gewijzigd als volgt:

- a. Onder a in subonderdeel 3° wordt « voor een vaarbijdrage of schapenbijdrage; » vervangen door « voor één of meer bijdragen ».
- b. Onder b in subonderdeel 3° vervalt « droge ».
- c. Subonderdeel 4° « natte dooradering » komt te vervallen.
- d. Onder vernummering van subonderdeel 5° naar subonderdeel 4° wordt een nieuw subonderdeel 5° toegevoegd, luidende:
5° categorie klimaat.

D.

Artikel 1.8 (Certificering) wordt gewijzigd als volgt:

1. Het eerste lid komt als volgt te luiden: Gedeputeerde Staten besluiten op basis van het Programma van Eisen voor natuurbeheer en agrarisch natuurbeheer als opgenomen in de Uitvoeringsregeling Stichting Certificering SNL 2023 op een aanvraag om afgifte van een certificaat 2023:
  - a. certificaat collectief agrarisch natuurbeheer 2023;
  - b. certificaat collectief natuurbeheer 2023;
  - c. certificaat natuurbeheer 2023 voor aanvragers die voor 200 of meer hectare natuurterrein subsidie hebben aangevraagd;
  - d. certificaat natuurbeheer 2023 voor beheerders die voor minder dan 200 hectare natuurterrein subsidie hebben aangevraagd.
2. Onder vernummering van het tweede lid en het derde lid tot het derde het vierde lid wordt een nieuw tweede lid toegevoegd luidende:
  2. Onder een certificaat als bedoeld onder het eerste lid, onder d, wordt mede begrepen een bestaand certificaat natuurbeheer voor beheerders die voor minder dan 200 hectare natuurterrein subsidie hebben aangevraagd.
3. Het derde lid (nieuw) komt als volgt te luiden: Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om de in het eerste lid en tweede lid genoemde certificaten in te trekken.
4. In het vierde lid (nieuw) vervalt «, schorsen ».

E.

Er wordt een artikel 1.8a toegevoegd, luidende:

Artikel 1.8a Overgangsregeling aanvragers met bestaande certificaten

1. In zoverre in afwijking van de artikelen 2.4, 2.13, 3.4 en 3.13 mag een subsidieaanvrager op basis van een bestaand certificaat indienen, zolang de aanvrager nog niet over een certificaat 2023 beschikt.
2. Een subsidieaanvrager als bedoeld in het eerste lid die een subsidieaanvraag indient op basis van een bestaand certificaat:

- a. dient uiterlijk in het eerste beheerjaar van de subsidie of bijdrage waarvoor op grond van de paragrafen 2 en 3 subsidie wordt aangevraagd, een aanvraag in voor een certificaat 2023 ; en
  - b. beschikt binnen uiterlijk drie jaar na indiening van de onder a bedoelde aanvraag voor het certificaat 2023, over dat certificaat.
3. Een subsidie of bijdrage verstrekt op grond van de paragrafen 2 en 3 wordt ingetrokken indien niet wordt voldaan aan het bepaalde in het tweede lid.

F.

Artikel 2.4 (Subsidievereisten) wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid onder d wordt « individueel certificaat of een groepscertificaat » vervangen door « certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder b, c of d »
2. Het eerste lid onder e komt als volgt te luiden: de subsidieaanvrager als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c en d, beschikt over een certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder b, of de natuurlijke personen of rechtspersonen als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a of b, die het beheer uitvoeren beschikken elk afzonderlijk over een certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder c of d;
3. Het zesde lid komt als volgt te luiden: Gedeputeerde Staten kunnen nadere regels vaststellen met betrekking tot de openstellingsplicht en het verstrekken van de toezichtsbijdrage of de voorzieningsbijdrage in afwijking van artikel 2.9, eerste lid, onder d.
4. Het achtste lid komt als volgt te luiden: Indien een subsidieaanvrager als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c of d, niet beschikt over een certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder b, gaat de aanvraag vergezeld van een certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder c of d, of een afschrift van de aanvraag daartoe, van de natuurlijke personen of rechtspersonen als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a of b, die het beheer uitvoeren.
5. In het negende lid wordt « individueel certificaat » vervangen door « certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder c of onder d ».

G.

Artikel 2.5 (Subsidiabele kosten) wordt gewijzigd als volgt:

1. In het derde lid wordt « om » vervangen door « tot ».
2. Het vierde lid komt als volgt te luiden: Bij een subsidieaanvrager als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c en d, die niet beschikt over een certificaat collectief natuurbeheer 2023, zijn de activiteiten van een natuurlijk persoon of rechtspersoon als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a of b, die het beheer uitvoert niet subsidiabel indien deze niet langer over een certificaat als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder c of d beschikt.
3. Het vijfde lid komt als volgt te luiden: Indien een aangevraagd certificaat als bedoeld in artikel 2.4, achtste of negende lid, niet is afgegeven binnen negen maanden na het einde van de periode van openstelling als bedoeld in artikel 1.2, tweede lid, onder d, zijn de activiteiten die de desbetreffende natuurlijke persoon of rechtspersoon heeft verricht niet subsidiabel.

H.

Artikel 2.6 (Subsidiehoogte) wordt gewijzigd als volgt:

1. Het tweede lid onder a komt als volgt te luiden: het tarief voor de monitoringsbijdrage per natuurbeheertype, vermenigvuldigd met het aantal hectares;
2. In het tweede lid onder de onderdelen b, c, d en e wordt « normbedrag » vervangen door « tarief ».
3. Onder vernummering van het vierde lid tot het derde lid komt het derde lid (oud) te vervallen.

I.

Artikel 2.9 (Verplichtingen van de subsidieontvanger) wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid onder f wordt « een individueel certificaat of groepscertificaat » vervangen door « het vereiste certificaat ».
2. In het vierde lid onder a wordt na « Wet natuurbescherming » toegevoegd « of de Omgevingswet uitgewerkt in het Besluit activiteiten leefomgeving ».

J.

Artikel 2.12 (Bevoorschotting en betaling) wordt gewijzigd als volgt:

1. Onder vernummering van het tweede lid tot en met het vijfde lid tot het derde tot en met het zesde lid wordt een nieuw tweede lid toegevoegd luidende: Er kunnen maximaal vijf voorschotten, als bedoeld in het eerste lid, worden verleend.
2. In het vierde lid (nieuw) wordt « tweede » vervangen door « derde ».
3. Het vijfde lid (nieuw) komt als volgt te luiden: Het voorschot op het verleende subsidiebedrag wordt steeds binnen zes weken na afloop van de beslissing bedoeld in het derde of vierde lid betaald, tenzij de beschikking tot subsidieverlening een ander tijdstip vermeldt.

4. Het zesde lid (nieuw) komt als volgt te luiden: Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen in de beschikking tot subsidieverlening afwijken van het bepaalde in het derde en het vijfde lid van dit artikel.

K.

Artikel 2.13 (Wijziging subsidieverlening vanwege vergroting areaal) wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid komt als volgt te luiden: De hoogte van de wijziging van de subsidie wordt bepaald op basis van het tarief dat van toepassing was ten tijde van het nemen van de beschikking tot subsidieverlening.
2. Het vierde lid vervalt, waarbij het vijfde lid wordt vernummerd tot het vierde lid.
3. Het vierde lid (nieuw) komt als volgt te luiden: Indien op het moment van de beschikking tot subsidieverlening nog geen tarief was vastgesteld voor het betreffende natuurbeheertype, landschapsbeheertype of bijdrage, wordt in afwijking van het derde lid het tarief en opslag voor de prijsstijging gehanteerd dat geldt in het jaar waarin voor het eerst het tarief is vastgesteld voor het betreffende beheertype of bijdrage.

L.

Artikel 2.16 (Voortijdige vaststelling wegens wijziging natuurbeheertype), tweede lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. In onderdeel c wordt « artikel 8, eerste lid, van de provinciale Subsidieregeling kwaliteitsimpuls natuur en landschap » vervangen door « het eerste lid ».

M.

Artikel 3.4 (Subsidievereisten) wordt gewijzigd als volgt:

1. Onder a wordt « collectief agrarisch natuurbeheer » vervangen door « als bedoeld in artikel 1.8, eerste lid, onder a »
2. Onder c in subonderdeel 4° wordt na « onderdeel van het leefgebied » toegevoegd «, waarbij uit die berekening blijkt dat rekening is gehouden met de regiokaart ».
3. Er wordt een nieuw onderdeel toegevoegd aan het eerste lid onder c, luidende: 5°. een of meer topografische kaarten met een schaal van 1:5.000 waarop de buitengrenzen van de leefgebieden of onderdelen van de leefgebieden waarvoor subsidie wordt aangevraagd zijn aangegeven.

N.

Artikel 3.8 (Verdeelcriteria), eerste lid, komt als volgt te luiden:

1. Indien binnen de aanvraagperiode meerdere volledige subsidieaanvragen voor dezelfde locatie zijn ingediend, wordt voor subsidie van die locatie een aanvraag geselecteerd door te bepalen welke aanvraag het meest ecologisch effectief wordt uitgevoerd.

O

Artikel 3.11 (Verplichtingen van de subsidieontvanger) wordt gewijzigd als volgt:

1. Onder onderdeel e wordt « de laatste dag waarop de Gecombineerde data inwinning kan worden ingediend » vervangen door « 15 mei ».
2. De volgende onderdelen komen te vervallen waarbij de onderdelen h tot en met p worden verletterd naar de onderdelen g tot en met m.
  - onderdeel g
  - onderdeel i
  - onderdeel o
  - onderdeel q
3. Onder h (nieuw) wordt « een certificaat collectief agrarisch natuurbeheer » vervangen door « het certificaat bedoeld in artikel 3.4, onder a ».
4. Er wordt een nieuw onderdeel n toegevoegd, luidende: de subsidieontvanger neemt in het in onderdeel b bedoelde systeem het relatienummer op van de deelnemer die ten tijde van het uitvoeren van de beheeractiviteit beschikt over het recht tot gebruik en beheer van de oppervlakte waarop die beheeractiviteit in het betreffende beheerjaar wordt uitgevoerd.

P.

Er wordt een nieuw artikel 3.11a ingevoerd, luidende:

Artikel 3.11a Verplichtingen van de deelnemer

1. Een deelnemer verplicht zich ertoe zijn recht tot gebruik en beheer van de oppervlakte waarop de beheeractiviteit in het betreffende beheerjaar wordt uitgevoerd bij te houden in het daartoe door de minister voorgeschreven systeem.
2. De deelnemer houdt de gegevens die ingevolge het eerste lid zijn ingediend gedurende het aanvraagjaar actueel, met dien verstande dat uiterlijk vier weken nadat zich een wijziging heeft voorgedaan, doch niet later dan 1 september, de gegevens door middel van een door de minister vastgesteld formulier kunnen worden gewijzigd.

Q.

Artikel 3.12 (Bevoorschotting en betaling), eerste lid, wordt gewijzigd als volgt:

1. Gedeputeerde Staten verstrekken na afloop van elk van de eerste vijf kalenderjaren een voorschot op het verleende subsidiebedrag, naar aanleiding van de verantwoording, bedoeld in artikel 3.11, onder g.

R.

Er wordt een nieuw artikel 3.12a ingevoerd, luidende:

Artikel 3.12a Voorziening onmiddellijke liquiditeitsbehoefte subsidieontvanger

1. Om te voorzien in de onmiddellijke liquiditeitsbehoefte van de subsidieontvanger verrichten Gedeputeerde Staten op aanvraag een betaling, voorafgaande aan de in artikel 3.12 bedoelde voorschotbetaling, mits voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:
  - a. de betaling vindt plaats tussen 1 januari en 1 juli van het kalenderjaar waarop de voorschotbetaling betrekking heeft;
  - b. de betaling bedraagt 20% van de totale subsidie die aan de subsidieontvanger per kalenderjaar is verleend;
  - c. Gedeputeerde Staten brengen bij de voorschotbetaling, bedoeld in artikel 3.12, vierde lid, de betaling bedoeld in onderdeel a, in mindering op het voorschot.
2. Indien het in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde voorschot ontoereikend is om de betaling geheel in mindering te brengen, verrekenen Gedeputeerde Staten het openstaande bedrag met de te verstrekken voorschotten voor de daaropvolgende kalenderjaren of, indien dit niet mogelijk is, bij de subsidievaststelling, bedoeld in artikel 3.14.
3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van het laatste jaar van het subsidietijdvak, met dien verstande dat Gedeputeerde Staten, in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, de betaling bij de subsidievaststelling, bedoeld in artikel 3.14, in mindering brengen op de te verstrekken subsidie.
4. Gedeputeerde Staten besluiten pas tot toekenning van de in het eerste lid bedoelde betaling, nadat overeenstemming met de Europese Commissie is bereikt dat artikel 7 van Verordening (EU) 2022/1173 niet langer in de weg staat aan wijzigingen als bedoeld in artikel 3.11, onderdelen d tot en met f.

S.

Artikel 3.14 (Subsidievaststelling) wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt « op het door de subsidieontvanger in het zesde en laatste kalenderjaar ingediende betaalverzoek, bedoeld in artikel 3.11, onder g, en de verantwoording, bedoeld in artikel 3.11, onder h » vervangen door « op de door de subsidieontvanger in het zesde en laatste kalenderjaar ingediende verantwoording, bedoeld in artikel 3.11, onder g ».
2. In het vierde lid wordt « het betaalverzoek, bedoeld in artikel 3.11, onder g » vervangen door « de verantwoording, bedoeld in artikel 3.11 onder g ».

T.

Artikel 3.15 (Verlagen subsidies), komt als volgt te luiden:

Artikel 3.15 Verlagen subsidies

Gedeputeerde Staten geven uitvoering aan de artikelen 59, vijfde lid en 84, eerste lid, van Verordening (EU) nr. 2021/2116.

U.

Bijlage 5 vervalt met ingang van 1 januari 2023 en bijlage 6 wordt toegevoegd zoals bijgevoegd bij dit besluit.

ARTIKEL II Inwerkingtreding en overgangsrecht

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de dagtekening van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Op subsidies als bedoeld in hoofdstuk 3 die zijn verstrekt vóór 1 januari 2022 blijft dat hoofdstuk van toepassing zoals dat luidde vóór de onderhavige wijziging.

Groningen, 25 oktober 2022

Gedeputeerde Staten voornoemd:

F.J. Paas, voorzitter.

J. Schrikkema, secretaris.

BIJLAGE BIJ WIJZIGINGSBESLUIT SVNL 2016 beheerjaar 2023

Bijlage 6: Index Agrarische natuur (met ingang van 1 januari 2023)

Het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) kent 3 agrarische natuurtypen (A11, A12 en A15) die ook wel de leefgebieden worden genoemd, een categorie water (W01) en een categorie klimaat (K01). Van elk leefgebied is een algemene beschrijving gegeven, waarin ook de doelsoorten zijn opgenomen.

A11 Open grasland

- A11.01 Weidevogelgrasland in open landschap
- A11.02 Weidevogelland met riet of opgaande begroeiing
- A11.03 Open grasland voor overwinterende vogels

A12 Open akkerland

- A12.01 Open akkerland voor broedende akkervogels
- A12.02 Open akkerland voor overwinterende akkervogels
- A12.03 Akkerland met hamsters

A15 Dooradering

- A15.01 Bomenrij en singel
- A15.02 Struweel en ruigte
- A15.03 Watergang
- A15.04 Poel

W01 Waterbeheergebieden

- W01.01 Agrarisch waterbeheergebied

K01 Klimaatbeheergebieden

- K01.01 Agrarisch Klimaatbeheergebied

A11 Open Grasland

Algemene beschrijving

Het agrarisch natuurtype open grasland bestaat uit open landschappen met overwegend grasland, waarvan een relevant deel uit vochtig en kruidenrijk grasland bestaat. Vaak is dit natuurtype doorsneden met een fijnmazig netwerk van lijnvormige wateren: sloten, weteringen en vaarten. Er kan enige opgaande begroeiing aanwezig zijn. Sommige weidevogelsoorten (zoals grutto) zoeken altijd de meest open delen van het landschap op. Andere soorten zijn tolerant voor (zoals kievit en wulp) of juist gebaat bij (noordse woelmuis) aanwezigheid van riet of opgaande elementen. Naast broedende weidevogels is er ook beheer nodig voor overwinterende ganzen, zwanen en andere soorten. Enkele soorten, zoals houtduif, torenvalk, roek, kramsvogel en spreeuw maken vooral gebruik van het natuurtype open grasland voor voedsel en kunnen voor een groot deel meeliften met de maatregelen voor de overige soorten.

Idealiter bestaat een kerngebied voor soorten van open grasland zowel uit natuurgebied als uit agrarische gronden die in samenhang worden beheerd, gefaseerd in ruimte en tijd. Op de natuurgronden staat de natuurfunctie voorop. Op de agrarische gronden die mede voor weidevogels worden beheerd, weegt de productiefunctie het zwaarst, maar vindt deze productie plaats binnen de voorwaarden die het behoud van biodiversiteit stelt. Beheer en inrichting van agrarisch gronden en natuurgronden worden zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Wanneer een natuurgebied geheel afwezig is, wordt in het agrarisch gebied voor het zelfstandig functioneren als kerngebied 'op voldoende kuikenland gericht beheer' ingezet. Op de percelen zonder kuikenlandbeheer, wordt gestreefd naar een maximale overleving van nesten en kuikens door middel van nestbescherming in combinatie met maatregelen voor kuikenoverleving zoals randen- en greppelbeheer, vluchtheuvels en verbindingen met kruidenrijk grasland.

Doelsoorten

De volgende soorten zijn soorten die voorkomen in het natuurtype open grasland, welke door agrarisch natuurbeheer worden ondersteund en waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft.